

LINIA FORTIFICATĂ FURU MARE – RACoviŢENI – VIZIRU. BĂTĂLIA RĂMNICULUI – 1916 (CONTRIBUŢII DOCUMENTARE)

Constantin I. STAN

După succesele obținute pe frontul din Transilvania când inamicul a fost surprins, a urmat dezastrul de la Turtucaia. Comandamentul român a retras forțe de pe câmpul de luptă intracarpatic expediindu-le în Dobrogea. De această stare de lucruri au profitat trupele germano-austro-ungare. O întreagă armată, a IX-a, comandată de generalul Erich von Falkenhayn a fost adusă pe frontul românesc. În aceste condiții trupele române se retrăgeau pas cu pas. Lupte crâncene s-au dat la Cerna și Jiu. Aici s-a remarcat tânărul ziarist de origine buzoiană Pamfil Șeicaru, pe atunci sublocotenent în Regimentul 11 Infanterie Mehedinți. Un contemporan al evenimentelor arată că „Pamfil Șeicaru era pe vremea aceea subiect de legendă. Toți ofițerii și soldații cunoșteau cu multe amănunte zbuciumul său de la Cerna și Alion, care înfloreau isprăvile sale de la Jiu, iar seara când mocneau tăciunii în umbra de la stâne, ori se aprindeau focurile în scorburi, zvonul mergea din povestitor în povestitor, fiecare tâlmăcind după ultima versiune legenda tânărului ofițer”¹.

Unitățile militare române au luptat cu vitejie pe crestele Carpaților, încercând să oprească înaintarea inamicului la Bran, Câmpulung, Sibiu, Predeal, Jiu, Argeș, Neajlov. Yvonne Blondel, fiica fostului ministru plenipotențiar al Franței la București, Camille Blondel, căsătorită la 1909 cu Ion (Jean) Cămărășescu, fost prefect de Silistra, arată în însemnările sale din 6/19 octombrie 1916 că „la Buzău, la Predeal dar mai ales la Câmpulung, ofensiva germană se întărește neconținut. Fără nici o îndoială, marele, grosul, colosul Hindenburg, vrea să dea o mare lovitură și să-și concentreze forțele disponibile contra României”².

Cu toate că luptau cu eroism, soldații români erau lipsiți de sprijinul material promis de aliați și având unii comandanți superiori nepricepți,

---

¹ Cf. Constantin I. Stan, *Pamfil Șeicaru și generația tranșeelor*, în *Carnet literar*, Buzău, III, nr. 12, mai 1999, p. 12.

² Yvonne Blondel, *Jurnal de război 1916-1917. Frontul de sud al României*. Traducere de Rodica Zagar, Ed. Institutului Cultural Român, București, 2005, p. 259.

ezitanți, lipsiți de inițiativă cedau pas cu pas întinse teritorii ale României. Martor al acestor dramatice momente, șeful Partidului Conservator, Alexandru Marghiloman, arăta în notele sale politice la 18 noiembrie/1 decembrie 1916 că „pe frontul moldovean, până la Valea Buzăului atac viu al centralilor la Buzău, Bratocea, Prahova, vii acțiuni, trupele care se retrăgeau de la Câmpulung atacați violent pe Valea Dâmboviței, ele rezistă la Micloșani în Muscel”³. Nici rușii nu se grăbeau să acorde sprijinul militar necesar armatei române. Trupele țariste se retrăgeau de multe ori fără luptă. Din aceste motive, Marele Cartier General Român, prin ordinul nr. 1720 din 25 septembrie 1916 a ridicat problema Comandamentului rus de a organiza linii defensive în toată țara pentru a se putea regrupa forțele. Pe aceste linii de apărare unitățile țariste trebuiau să reziste succesiv în cadrul retragerii⁴. Situația s-a complicat odată cu părăsirea capitalei în data de 6 decembrie 1916. Sediul Marelui Cartier General Român a fost mutat în noaptea de 19 noiembrie/2 decembrie - 20 noiembrie/3 decembrie 1916 din rațiuni de ordin militar. Se spera păstrarea granițelor la vest de Buzău, barând în felul acesta Valahia de Nord la sud „în dreapta având munții și în stânga Dunărea”⁵. Ulterior, sediul Marelui Cartier General Român a fost transferat la Bârlad.

În acest condiții, Marele Cartier General Român a decis ca zona pornind de la Râmnicu Sărat până la Viziru să fie întărită. Generalul Văleanu a primit încă din 11 octombrie 1916 ordinul nr. 2243 de a începe neîntârziat lucrările de fortificații în zona Băile Galați – malul stâng al Siretului, între localitățile Nămolosa și Gura Putnei⁶. Totodată, generalul român a primit dispoziții să recunoască și să traseze următoarea linie de apărare prin punctele Căiuș – est – Panciu – Odobești – vest. Urechești – vest – Rm. Sărat – Nisipurile – Viziru.

Lucrările nu mai puteau întârzia datorită deteriorării situației militare. Ele urmau să fie efectuate cu muncitori rechiziționați, inclusiv prizonieri, deși legile internaționale interziceau acest lucru, având asigurate mijloacele logistice: materiale, unelte, specialiști de la Comandamentul General al etapelor.

³ Alexandru Marghiloman, *Note politice*, vol. II, ediție de Stelian Neagoe, Ed. Machiavelli, București, 1994, p. 83.

⁴ Arhivele Militare Române, fond Marele Cartier General Român (în continuare se va cita A.M.R., fond M.C.G.R.), dosar 470/1916, f. 65.

⁵ Général Petain, *Le drame roumaine 1916-1918*. Preface de général Weygand, Paris, Payot, 1932, pp. 55-56.

⁶ A.M.R., fond M.C.G.R., Biroul Operații, dosar 470/1916, f. 54; C. I. Stan, *Buzăul și Rm. Sărat în anii ocupației germane 1916-1918*, Ed. Editgraph, Buzău, 2008, p. 54.

În data de 24 noiembrie 1916, Marele Cartier General Român a ordonat ca fortificațiile să cuprindă șoseaua Buzău - Rm. Sărat - Putreda, care avea rol strategic, dar și de apropierea căii ferate⁷.

Marele Comandament Rus a delegat pentru proiectarea și efectuarea lucrărilor pe generalul Veliko, care răspundea nemijlocit de linia Rm. Sărat - Viziru, aceasta urmând să fie executată în cel mai scurt timp⁸.

La 27 noiembrie 1916 reprezentantul Marelui Cartier General Român, generalul Dumitru Colescu, împreună cu generalul rus Subotin au inspectat lucrările efectuate pe o arie foarte mare. Ele erau jalonate de satele: Căiuț - Serbești - Masivul Odobești - Plopi - Murgești - Putreda Mare - Racovițeni pe șoseaua Rm. Sărat. Buzău - Joița - Șocariciu - Balta Jirlău - Filipești - Lacu Sărat - Viziru - Dunărea.

Fortificațiile nu erau foarte puternice către sfârșitul lunii noiembrie 1916, deoarece lucrările efectuate cu destulă grabă constau în șanțuri de trăgători fără rețele de sârmă ghimpată. Doar pe sectorul cuprins între comuna Racovițeni - șoseaua Rm. Sărat - Buzău se construiseră și o a doua linie de sârmă ghimpată cu obstacole din lemn, dar pe o lungime de numai un kilometru. Această linie de apărare nu fusese încă legată de fortificațiunile deja existente în Valea Putnei și Valea Zăbalei.

În raportul nr. 3635 înaintat Marelui Cartier General Român, cei doi generali au tras concluzia că linia de fortificații în care se puneau mari speranțe pentru oprirea inamicului era destul de simplă. Rețelele de sârmă nu erau peste tot așezate, iar o rezistență pe această linie de apărare era apreciată ca fiind de scurtă durată. Autorii documentului indicau consolidarea lucrărilor, dar și începerea liniilor a doua și a treia de șanțuri cu ostașii care vor fi trimiși să umple golurile dintre Valea Putnei și Valea Buzăului⁹.

Într-adevăr, lucrările trebuiau consolidate și completate. Generalul Scarlat Panaitescu care a completat raportul generalilor Dumitru Colescu și Subotin subliniază că deja Comandamentul Rus a solicitat organizarea de întăriri la est și la vest de orașul Buzău, în zona Călmățui - Măgura - Aninoasa, cu scopul opririi inamicului pe această linie pentru a putea fi utilizată calea ferată Brăila - Buzău¹⁰.

În vederea rezolvării situației, generalul Scarlat Panaitescu a propus ca de aceste lucrări să se ocupe două companii de pionieri și oameni mari în vârstă de la părțile sedentare ale regimentelor din garnizoana Brăila. El indica apoi ca

⁷ A.M.R., fond M.C.G.R., Biroul Operații, dosar 470/1916, f. 44-45.

⁸ Ibidem, f. 45.

⁹ Ibidem, dosar 28/1916, f. 428-430.

¹⁰ A.M.R., fond M.C.G.R., Biroul Operații, dosar 21/1916, f. 424.

lucrările de la vest de șoseaua Rm. Sărat – Buzău să fie efectuate de două batalioane de pionieri din Focșani.

Pentru linia de apărare a orașului Buzău se propunea de către același general din Marele Stat Major al Armatei utilizarea unui batalion de pionieri aparținând armatei de operații¹¹. Toate aceste fortificații nu s-au putut realiza integral, ca urmare a pătrunderii inamicului în zonă.

Generalul Văleanu a luat însă măsuri rapide cu ajutorul trupelor Corpului 5 Armată român, în special cu cei de la părțile sedentare ale regimentului s-au întins 800 tone de sârmă ghimpată. Către zonă au fost expediate toate companiile de pionieri disponibile, dar și toate batalioanele de lucrători¹².

Pe șoseaua Rm. Sărat – Buzău, din ordinul Marelui Cartier General Român, lucrările au fost efectuate de brigada 35 Infanterie aflată la Rm. Sărat. De asemenea, generalul Văleanu a mai primit încă 400 de tone de sârmă ghimpată. S-a ordonat totodată ca lucrările de întărire să fie continue și cu legături între ele¹³.

În pofida măsurilor luate, operațiunile se desfășurau destul de lent. Însuși generalul Văleanu expedia la 26 noiembrie 1916 raportul nr. 3690 Marelui Cartier General Român în care se preciza că linia de rezistență era simplă și incompletă. Rețelele de sârmă ghimpată nu fuseseră întinse peste tot. La liniile a doua și a treia de apărare lucrările nu începuseră încă. Golul existent între Grupul Râmnic și Grupul Vrancea se menținea încă¹⁴. La rândul său, generalul Scarlat Panaitescu raporta pe 30 noiembrie 1916 Marelui Cartier General Român că această linie de fortificații este incompletă întrucât cuprinde doar săpături destinate infanteriei, în timp ce artileria se vedea nevoită să-și recunoască singură pozițiile de apărare și să treacă la organizarea lor¹⁵. Deficiențe destul de mari au fost constatate și de Comandamentul Rus al armatelor de la Dunăre. El cerea de altfel la 29 noiembrie 1916 Marelui Cartier General Român să se întărească regiunea Călmățui, să se acopere cu lucrări și trape gara Făurei, precum și linia ferată Buzău – Brăila. Documentul sublinia că atunci când trupele româno-ruse se vor retrage pe această linie întăriturile pe Călmățui se vor întregi chiar în timpul acțiunii.

---

¹¹ Ibidem, dosar 28/1916, f. 419.

¹² Ibidem, dosar 470/1916, f. 34.

¹³ Ibidem, f. 41-43.

¹⁴ Ibidem, p. 419.

¹⁵ Ibidem, dosar 470/1916, f. 34.

Comandamentul militar rus nu era dispus să pună la dispoziție un batalion de pionieri alcătuit din militari având misiunea să încheie lucrările în cel mult zece zile¹⁶.

Teoretic, lucrurile păreau relativ simple, dar practic, situația devenea pe zi ce trece tot mai complicată deoarece regimentele ruse aveau efective reduse, ostașii acuzau o stare avansată de oboseală, iar folosirea lor la fortificații putea genera serioase nemulțumiri. Militarilor ruși li se cerea să reziste cu orice preț până când vor sosi noi trupe.

Armata a II-a română se retrăgea, fără incidente. La 29 noiembrie 1916, comandantul ei Alexandru Averescu a expediat diviziilor sale ordinele de operații nr. 2223 care trebuiau să continue mișcarea spre est cu scopul de a ocupa pozițiile întărite aflate la sud de Rm. Sărat.

„Corpul 2 Armată se va retrage sub protecția Diviziei a 15 a, iar Diviziile 22 și 23 Infanterie vor ocupa pozițiile imediate, oprindu-și mersul doar pentru timpul strict necesar destinat repaosului trupelor.

Divizia 12 Infanterie va pune în marș în faptul zilei trupele sale și va merge prin Buzău la Mătești unde va lua poziții pe stânga Buzăului în prelungirea Diviziei a 15-a rusă.

Frontul Diviziei va fi orientat la nord-est, astfel să bareze direct comunicațiile de pe stânga Buzăului și să domine din flanc pe cea din dreapta râului.

Divizia a 16-a va constitui ariergarda, ea va începe retragerea în ordine de luptă și cât mai târziu. Ordinea de marș nu va mai fi luată decât după ce va trece de ariergardele ruse, care vor înainta în noaptea aceasta chiar pe linia Ulmeni – Gura Sărății.

Divizia a 16 a va merge pentru a întări Divizia a 12-a pe poziția arătată. Ambele Divizii vor face lucrări de întărire. Corpul 3 Armată se va retrage sub protecția a două ariergarde din Valea Buzăului și a Nișcovului la Haimanalele și împrejurimi.

Cartierul General al Corpului III Armată la Rm. Sărat.

Cartierul General al Armatei se strămută la Focșani”¹⁷.

În aceeași zi, generalul Alexandru Averescu a expediat ordinul de operații nr. 2224 comandantului Corpului 3 Armată, generalului Arthur Văitoianu, în care arăta: „După ce veți dirija operațiunile de retragere a Diviziilor 3 și 6, până vor trece din poziția ocupată de Diviziile 12 și 16, veți lăsa comanda Grupului generalului Arghirescu și veți merge la Rm. Sărat.

¹⁶ Ibidem, dosar 28/1916, f. 424-425.

¹⁷ A.M.R., fond M.C.G.R., dosar 208/1916, f. 323, vezi și anexa I.

Acolo veți cere de la generalul Văleanu relații asupra pozițiilor ce are de ocupat Armata a 2-a, vă veți orienta cât se va putea mai complet pentru ca în ziua de 1 decembrie să puteți repartiza pe ea trupele Diviziilor 3 și 6.

Pe mâine seară chiar veți lua dispozițiuni pentru a se trimite pe direcțiunile periculoase detașamente din Diviziile 22 și 23 Infanterie trimise înainte acolo”¹⁸.

La 1 decembrie 1916 Marele Cartier General Român a dat ordinul de operații nr. 26 semnat de însuși Regele Ferdinand, privind ocuparea liniei ce se întărește la sud de Rm. Sărat – Viziru. Documentul prevedea următoarele:

„1) Trupele rusești vor ocupa frontul începând de la Dealul Câmpuri inclusiv (cota 417 sud-vest de Dealul Racovițeni – Vadu Sorești – Cuculeasa – Costieni – Șocariciu – Bălăceanu – Galbenu – Slobozia – Lacu Sărat – (nord de Batogu) – Liscățeasca – Viziru și Ceacărul).

2) Diviziile române 3, 6, 12 formând Grupul Râmnicului vor ocupa frontul Dealul la Câmpuri (exclusiv cota 417 sud-vest de pădurea Racovițeni), Putreda Mare – Mărgăritești – Sărulești – Șindrilița – Furu Mare, unde se va face legătura cu Brigada 7 Mixtă (colonel Sturdza).

3) Linia de despărțire dintre trupele rusești și grupul Râmnicului va fi șoseaua națională Grebănu – Jideni – calea ferată Rm. Sărat – Focșani de la cantonul 20 Buzău – Rm. Sărat până la 20 km Racovițeni. Această linie aparține trupelor rusești(...).

4) Divizia a 7-a va întări Detașamentul Colonel Sturdza care ocupă sectorul Vrancei de la Clăbucul la Furu Mare. Divizia 1/17 va întări Divizia a 15-a care va ocupa sectorul Oituzului de la Muntele Șandru până la Clăbucul. Trupele care ocupă sectorul Vrancei și al Oituzului vor forma Grupul Vrancei și Oituzului sub comanda generalului Cristescu.

5) Corpul Râmnicului împreună cu Grupul Vrancei și Oituzului vor forma Armata a 2-a sub comanda generalului Al. Averescu”¹⁹.

Trupele rusești au primit ordinul de operații nr. 25 al comandantului general Sacharov, printre care:

1) Grupul general Denikin, care cuprindea Corpul 6 Cavalerie și Corpul 7 Armată, trebuia să se găsească pe poziția Racovițeni – Rm. Sărat având la dreapta sa Armata a 2-a română, iar la stânga Grupul general Aliev.

2) Grupul general Aliev având Corpurile 5 Cavalerie și 4 Infanterie avea la dreapta Grupul general Denikin, în timp ce flancul stâng era ocupat de Grupul general Constantin Prezan, care se retrăgea primind misiunea să asigure frontul de la Șocariciu până la lacul Jirlău, prin continuare Dunărea.

¹⁸ Ibidem, f. 321, anexa II.

¹⁹ A.M.R., fond M.C.G.R., dosar 22/1916, f. 225.

3) Grupul general Sirelias, care avea în subordine Corpul 4 Siberian și Corpul 47 Armată, ocupa pozițiile de la Ostrov pe Dunăre până la lacul Glavofița din Basarabia²⁰.

În zilele de 1-2 decembrie 1916, armatele ruse aveau obligația să oprească înaintarea inamicului pe sectorul Buzău-Călmățui, cu scopul de a utiliza mai departe linia ferată Brăila – Buzău. Astfel, Divizia 2 Infanterie din Corpul 8 Armată rusă trebuia să ocupe pe 2 decembrie 1916 satele de pe malul stâng al râului Buzău, respectiv Gura Călmățuiului, Vadu Pașii, Scurtești, iar pe 5 decembrie 1916 să ajungă la cot 417 sud-est de satul Racovițeni, până la cătunul Cuculeasa²¹. Corpul 8 Armată (general Denikin) nu a făcut față inamicului și s-a retras pe linia Rm. Sărat – Viziru. Două batalioane din Regimentul 133 Infanterie rusă trimise în sprijinul diviziei de cazaci Tereskaia au fost respinse de forțele germane²². La rândul lor, Diviziile 15 Infanterie rusă, 10 Cavalerie, Divizia 1 de cazaci de la Don sunt respinse în zona Călmățui-Valea Buzăului. Comandantul rus dorea să mențină linia ferată Buzău-Făurei-Brăila, dar trupele sale se retrag pe linia fortificată Rm. Sărat – Viziru²³.

În ziua de 3 decembrie 1916, pe frontul cuprins între Furu Mare – Bisoca – Niculești îngloba încă o Divizie de Cavalerie rusă. De asemenea, au sosit în sectorul Rm. Sărat Diviziile 13 și 34 Infanterie ruse²⁴.

Ordinele Marelui Cartier General Român aveau în vedere organizarea rezistenței la sud de Rm. Sărat – Viziru, unde se construia linia fortificată. Situația trupelor române era foarte dificilă. Efectivele regimentelor scăzuseră în mod îngrijorător. Astfel, Regimentul 4 Infanterie din Divizia a 3-a avea 600 de combatanți, Regimentul 22 Infanterie 400 de militari. Regimentul 26 Artilerie dispunea de 18 piese, iar Regimentul 2 Artilerie numai de 11. O situație similară exista și la Divizia 6 Infanterie română. Cea mai grea situație o întâlnim la Regimentul 10 Infanterie Putna și Regimentul 24 Infanterie din Tecuci. Nici starea Diviziei 1/17 Infanterie nu era mai bună²⁵. Exemplele pot însă continua.

Profitând de situația grea a unităților române, trupele germane înaintau pas cu pas. La 3 decembrie 1916 inamicul organizează un puternic atac în sectorul Dumitrești, dar Brigăzile 2 și 5 din Divizia 1/17 Infanterie au rezistat ofensivei prusace. Nemții ocupă localitățile Mânzălești, Vintilă Vodă,

²⁰ Ibidem, dosar 55/1916, f. 55-56.

²¹ Ibidem, dosar 28/1916, f. 504.

²² Ibidem, dosar 55/1916, f. 29.

²³ Ibidem, f. 914; dosar 31/1916, f. 154.

²⁴ Ibidem.

²⁵ A.M.R, fond Armata I română, Ordine de operații, dosar 31/1916, f. 8, f. 61.

Niculești, înaintând pe Valea Slănicului. Germanii pun stăpânire pe satele Vadu Sorești și Fundeni²⁶. Ei înaintează vijelios ocupând comunele Aldeni, Blăjani, Florești, Niculești. Lupte grele se dau în zona Vrancei, unde Grupul Vrancea încă rezistă²⁷.

Linia de fortificații Rm. Sărat – Viziru edificată în pripă și cu mijloace insuficiente și-a dovedit din păcate ineficiența. Inamicul a reușit să infiltreze trupe începând din 11 decembrie 1916 în regiunea Racovițeni – Ciocăltele – Fundeni până la Bălăceanu.

Bătălia Râmnicului a durat șase zile, între 9/23 – 14/27 decembrie 1916. Armata a 9-a germană a început atacul având zece divizii în prima linie. El s-a desfășurat concomitent cu ofensiva Armatei I austro-ungare pe Valea Oituzului și Troțușului și Armatei germane de Dunăre. Primele grupuri germane care au înaintat în această sângeroasă înclăștare erau comandate de generalii Kraft și Morgen. Cele mai aprige confruntări s-au dat pentru ocuparea înălțimii 417 care reprezenta, după aprecierile specialiștilor, cheia întregii poziții. Ele s-au derulat în zilele de 10/23-11/24 decembrie 1916²⁸. Germanii au atacat furibund, mai ales în sectoarele ocupate de Diviziile 15 și 34 Infanterie rusească. Ultima a intrat de altfel în debandadă și, potrivit generalului francez Victor Pétain, generalul Zaharov a ordonat în consecință retragerea²⁹. În același fel au procedat și diviziile Corpului 4 Siberian, care au opus o slabă rezistență. Comuna Bălăceanu a fost predată după o luptă de scurtă durată. De asemenea, cavaleria țaristă s-a retras fără ordin din sectorul Dealul Hârjei – Modreni³⁰. Situația devenea astfel tot mai critică.

Lupte grele s-au dat și în punctul Spidele, pe dealurile Șoricari și Marghiloman, unde Regimentul 4 Vânători și 27 Infanterie le-au redobândit de câteva ori, dar le-au cedat în final. Confruntări serioase sunt semnalate și la Crucea Comisoaiei. Aici, după unele surse, pierderile au ajuns la 20.000 de morți, răniți și dispăruți pentru unitățile ruso-române³¹.

Confruntările militare decisive au avut loc pe 14/27 decembrie 1916, când unitățile germane au reușit să facă joncțiunea cu aripa dreaptă a Grupului Gerock din Armata I austro-ungară comandată de arhiducele Iosif. Divizia a 3-

²⁶ A.M.R., fond M.C.G.R., Biroul Operații, dosar 30/1916. Jurnalul de operații al Diviziei 1/17 Infanterie.

²⁷ Vezi C.I. Stan, *Decembrie 1916. Generalul Alexandru Averescu și bătălia Râmnicului*, în *Străjer în calea furtunii*, an IV, nr. 7, mai 2010, p. 34.

²⁸ A.M.R., fond M.C.G.R., dosar 31/1916, f. 173.

²⁹ Général Pétain, *op. cit.*, p. 137.

³⁰ Constantin Kirițescu, *Istoria Războiului pentru Întregirea României (1916-1919)*, vol. I, ed. a II-a, Ed. Cartea Școalelor, București, f.a., p. 490.

³¹ Elena Negrescu, *Jurnal de război 1916-1918*, ediție de Neculai Moghior și Ion Dănilă, Ed. „Detectiv”, București, 2006, p. 178.

a de Infanterie română și Divizia rusă Zaamurskar au trebuit să se retragă. Trupele țariste au părăsit pozițiile din sectorul central al frontului, facilitând astfel ocuparea orașului Rm. Sărat de către nemți. Ei au pătruns de altfel în aceeași zi, în jurul orei 16, printre cele trei bariere ale localității³².

Bătălia Râmnicului a fost un succes pentru inamic. Alexandru Marghiloman, filo-german convins, afirmă în notele sale politice în ziua de 15/28 decembrie 1916 că „nemții anunță printr-un comunicat că după cinci zile de lupte o victorie mare asupra rușilor la Râmnicu Sărat, 7.000 de prizonieri”³³.

Armatele a IV-a și a V-a ruse s-au retras în aceste condiții pe linia Siretului. După Rm. Sărat, germanii au ocupat orașul Focșani, dar nu au reușit să cucerească Moldova care rămânea singurul teritoriu liber al României.

ANEXE DOCUMENTARE

I

Ordinul de operațiuni nr. 2223 semnat de comandantul Armatei a II-a române pe 29 noiembrie 1916 înaintat trupelor.

Armata a II-a va continua mișcarea spre est în scopul de a ocupa pozițiile întărite de la sud de Rm. Sărat.

Retragerea Corpului 2 Armată va fi protejată de Divizia a 15-a și se va executa după cum urmează:

- Diviziile 22 și 23 (Infanterie n.n.) vor porni chiar în noaptea aceasta pe pozițiunile indicate, întrerupând marșul pentru timpul strict necesar repaosului trupelor.

- Divizia a 12-a (Infanterie n.n.) va pune în marș în faptul zilei trupele sale și va merge prin Buzău la Mătești, unde va lua poziții pe stânga Buzăului în prelungirea Diviziei a 15-a rusă.

Frontul Diviziei va fi orientat la nord-est, astfel ca să bareze direct comunicațiile de pe stânga Buzăului și să domine din flanc pe cea din dreapta râului.

- Divizia a 16-a (Infanterie n.n.) va constitui ariergarda, ea va începe retragerea în ordine de luptă și cât mai târziu. Ordinea de marș nu va mai fi luată decât după ce va trece de ariergardele ruse, care vor înainta în noaptea aceasta chiar pe linia Ulmeni – Gura Sărății. Divizia a 16-a va merge pentru a

³² Valeriu Nicolescu, Constantin Marafet, *Un colț de Țară Românească. Județul Slam Râmnic*, vol. I, Ed. Rafet, Rm. Sărat, 2008, pp. 296-298, anexa 11.

³³ Alexandru Marghiloman, *op. cit.*, vol. II, p. 102.

întări Divizia a 12-a pe poziția arătată. Ambele Divizii vor face lucrări de întărire. Corpul 3 Armată se va retrage sub protecția a două ariergarde din Văile Buzăului și Nișcovului la Haimanalele și împrejurimi.

Cartierul General al Corpului III Armată la Rm. Sărat.

Cartierul General al Armatei se strămută la Focșani.

Comandantul Armatei a II-a

General (ss) Averescu

Sursa: A.M.R., fond M.C.G.R., dosar 208/1916, f. 323.

II

Ordinul de operații nr. 26 din 1 decembrie 1916 al Marelui Cartier General Român.

Pentru ocuparea liniei care se întărește la sud de Rm. Sărat – Viziru, ordon următoarele:

1) Trupele rusești vor ocupa frontul începând de la Dealul Câmpuri inclusiv (cota 417 sud-vest de Dealul Racovițeni – Vadu Sorești – Cuculeasa – Costieni – Șocariciu – Bălăceanu – Galbenu – Slobozia – Lacu Sărat – (nord de Batogu) – Liscățeasca – Viziru și Ceacârul).

2) Diviziile române 3, 6, 12 formând Grupul Râmnicului vor ocupa frontul Dealul la Câmpuri (exclusiv cota 417 sud-vest de pădurea Racovițeni), Putreda Mare – Mărgăritești – Sărulești – Șindrilița – Furu Mare, unde se va face legătura cu Brigada 7 Mixtă (colonel Sturdza).

3) Linia de despărțire dintre trupele rusești și grupul Râmnicului va fi șoseaua națională Grebănu – Jideni – calea ferată Rm. Sărat – Focșani de la cantonul 20 Buzău – Rm. Sărat până la 20 km Racovițeni. Această linie aparține trupelor rusești. Trupele române se vor retrage de pe front, vor avea dreptul de a întrebuința toate drumurile din zona trupelor rusești de la vest de linia Cilibia – Boldu – Ciorăști, pentru a se duce la centrele de concentrare.

4) Divizia a 7-a va întări Detașamentul Colonel Sturdza care ocupă sectorul Vrancei de la Clăbucul la Furu Mare. Divizia 1/17 va întări Divizia a 15 a care va ocupa sectorul Oituzului de la Muntele Șandru până la Clăbucul. Trupele care ocupă sectorul Vrancei și al Oituzului vor forma Grupul Vrancei și Oituzului sub comanda generalului Cristescu.

5) Corpul Râmnicului împreună cu Grupul Vrancei și Oituzului vor forma Armata a 2-a sub comanda generalului Al. Averescu.

(ss) Ferdinand

pt. Conformitate Șeful Biroului Operații (ss. indescifrabil)

Sursa: AM.R., fond M.C.G.R., dosar 22/1916, f. 225.

III

Ordinul de operații nr. 978 al Comandantului Corpului III Armată, general Arthur Văitoianu, din 2 decembrie 1916, către unitățile din subordine.

Diviziile 3 și 6 se vor pune în marș mâine, 2 decembrie 1916, ora 8 a.m., pentru a se așeza în situația inițială în vederea lucrărilor de întărire ce urmează să se execute și pentru care vor primi ulterior instrucțiuni de detaliu.

Ordon:

1) Divizia a 6-a să ocupe frontul de la cota 417 sud Racovițeni până la satul Valea Salciei, exclusiv, conform directivelor primite de generalul Arghirescu de la domnul comandant al Armatei a 2-a.

a) La muntele Ulmușorul cota 915 nord-est de Bisoca.

b) La încrucișarea comunicațiilor Bisoca – Dealul Siriului – Valea Râmnicului cu Dealul Vereșului și Vintileanca cu Dealul Cireșului.

c) La Vârful Petre cota 1304 sud-vest de localitatea Neculele.

d) La Furu Mare, cota 1417 care face legătura cu Nerejul până unde se întinde aripa stângă a Armatei de Nord.

2) Diviziile vor trimite patrulă numeroase pe toate direcțiunile probabile pe unde ar putea înainta inamicul, de asemenea vor putea întrebuința escadroanele de ștafetă pentru recunoașterea înaintea frontului.

3) Pe lângă trupele de Infanterie și mitraliere, diviziile vor întrebuința și obuzierele ușoare de 105 mm care le aparțin și care se află la Rm. Sărat, cazarma artileriei.

4) Fiecare Divizie pe frontul său va recunoaște și studia punctele unde urmează să se stabilească centrele de rezistență.

5) Trupele din Diviziile a 22-a și a 23-a (Infanterie n.n.) aflate în localitățile Valea Salciei – Buda și Jitiile ca detașamente de supraveghere, precum și compania de milițieni de la Râmnic se vor retrage imediat ce Diviziile vor fi ocupat fronturile și punctele hotărâte mai sus.

6) Cartierul Diviziei a 6-a va fi la Băbeni, iar a Diviziei a 3-a la Dumitreștii de Sus.

7) Divizionul coloanei de muniții al Diviziei a 6-a va fi la Băbeni, iar a Diviziei a 3 a la Dumitreștii de Jos. Ambulanțele divizionare vor fi în aceeași localitate cu divizioanele coloanelor de muniții.

8) Coloanele de subzistență ale Diviziei a 6-a la Oratia, iar acelea ale Diviziei a 3-a la Bordești.

9) Trenurile regimentare și de luptă rămân la dispoziția Corpurilor.

10) Diviziile se vor lega telefonic cu cartierul Corpului 3 de Armată la Râmnicu Sărat (Prefectură), utilizând firele telefonice existente, modificându-le astfel să aibă legătură directă cu Rm. Sărat.

11) Rapoartele telegrafice vor avea loc zilnic la ora 5 dimineața și la ora 5 p.m. ori de câte ori se produc evenimente însemnate.

Șef de Stat Major
Col. (ss) Grecescu

Comandantul Corpului 3 Armată,
General Arthur Văitoianu

Sursa: A.M.R, fond M.C.G.R., dosar 31/1916, f. 103.

IV

Ordinul secret al Grupului General Văitoianu nr. 213 din 4-12-dec. 1916 către Divizia a 3-a Infanterie.

Vă ordon următoarele:

1) Azi, 3/12, la aripa stângă a Diviziei a 6-a , între cota 417 și Putreda Mică au avut loc angajamente serioase între trupele româno-ruse și inamic; la început trupele aliate au fost cumva date înapoi, iar la urmă și-au reluat pozițiile lor. Mai la nord, spre Dealul Baba și Crucea Uncheșului ciocniri între patrule adverse. Pe restul frontului, Valea Salciei – Jitiile – spre Nereju, nici o acțiune.

Ordon:

2) Pe frontul Grupului se vor dispune 3 Divizii ale căror sectoare vor fi:

a) Divizia a 6-a va ocupa frontul de la cota 417 (sud Racovițeni) până la Mărgăritești inclusiv. Acest sector se limitează de linia ce trece prin cota 417 Grebănu – Zgârçiți – Jideni – Oratia – Armanu – B. Isbaș, iar la nord de linia ce trece pe liziera de sud a pădurii Chiciura – Pardoș – drumul de la crucea Voinei – Muchea babei (cota 390) – Dedulești – Țigoiu – Amaru – Valea Izbaș. În acest scop Divizia a 6-a va deplasa forțele sale astfel încât să înlocuiască trupele din Divizia 1/17 care a fost trimisă azi pe aripa sa stângă.

b) Divizia 1/17 va ocupa frontul de la Mărgăritești exclusiv și până la Poiana Jariștei inclusiv. Acest sector se limitează la sud cu sectorul Diviziei a 6-a arătat mai sus, iar la nord de linia ce trece prin Poiana Jariștei – P. Catăușul

– Mucești – cota 570 (Căpățâna)- culmea Hoților. În acest scop, Divizia 1/17 își va deplasa forțele sale pe Valea Râmnicului Sărat – Buda, unde își va ocupa și Cartierul, pe urma drumului de la Oratia prin Pleșești – Dănulești – Buda.

c) Divizia a 3-a va ocupa frontul de la Poiana Jariștei exclusiv până la Jitiile, menținându-și detașamentele de supraveghere prevăzute la ordinul de operații nr. 978. Acest sector se limitează la sud cu sectorul Diviziei 1/17 arătat mai sus, iar la nord va face legătura cu Armata de Nord pe Valea Zăbalei către Nereju.

d) Divizia a 7-a care se găsea în zona Slobozia – Tâmboiști – Plaginești – Gugești – Dragosloveni formează împreună cu Divizia a 12-a rezerva Grupului. În acest scop, trupele Diviziei a 7-a se vor îndrepta în zona Oratia – Tăbăcari – Drăghești – Răducești. Cartierul Diviziei a 7-a la Drăghești.

e) Divizia a 12-a aflată în zona Urechești-Popești este destinată tot ca rezervă a grupului, însă va rămâne deocamdată pentru completare în regiunea Dragosloveni – Bordești – Căndești – Tâmboiști. În acest scop, trupele se vor deplasa în această regiune având Cartierul General la Dragosloveni.

3) Ordinul și substituirile relative la organizarea poziției trimise Diviziilor 3 și 6 cu numărul 978 din 1 și 2/12-1916 se menține, făcându-se la Divizii modificările necesare în ceea ce privește locul și dispunerea lucrărilor în raport cu noile fronturi hotărâte prin ordinul de față. Diviziilor 1/17, 7 și 12 se trimit odată cu această copie și instrucțiunile cu nr. 978 și 979.

4) Pe timpul cât trupele vor sta pe poziții și vor lua măsuri serioase ca ele să se organizeze, să ia contact cu terenurile lor, să curețe efectivul și materialele, să revadă instrucția și educația, să se primească zilnic hrană caldă și suficientă.

5) Să se insiste ca legătura cu trupele și comandamentul grupului să fie permanente și constante se va întrebuința telefonul, posturile de corespondență, agenții de legătură. Comandanții de divizii sunt direct răspunzători de orice nereguli, de întârzierea de lucrări și lipsa de legătură.

6) Să nu se scape din vedere a se raporta imediat situația trupelor și serviciilor și efectivelor în oameni și cazărmi în guri de foc pe carabine și localitatea unde staționează fiecare, precum și confirmarea prin ordinea de bătaie.

7) Raportul obișnuit la ora 5-6 p.m. la Cartierul General al Grupului la Plaginești (localitatea Judecătoriei).

Comandantul Grupului
General A. Văitoianu

Șef de Stat Major
Colonel(ss) Georgescu

Sursa: A.M.R., fond M.C.G.R., dosar 23/1916, f. 504.

V

Ordinul de operații nr. 1 din 7 decembrie 1916 al generalului Zaharov către trupele din subordine.

Generalul Zaharov ajutorul M.S. Regele Ferdinand a dat pe 7 decembrie următorul ordin de operațiuni către trupele sale:

1) Armata a 4-a rusă al cărui Cartier se va găsi în ziua de 8 decembrie la Tecuci se va compune cu începere de la această dată precum urmează:

Corpul 8 Armată (Diviziile 2 și 15)

Corpul 30 Armată

3 Divizii de Cavalerie

Din aceste unități, Corpul 8 Armată și cele 3 Divizii de Cavalerie se găsesc deja în perioada de concentrare, cu excepția câtorva unități, care sosind mai devreme, au fost nevoite a intra în luptă sub ordinele generalului Denkin.

Ordon generalului de Infanterie Ragaza să ia comanda Armatei a 4-a ruse constituită astfel precum s-a arătat mai înainte și să ocupe până la 8 decembrie, ora 18 noaptea, frontul determinat prin satul Bălăceanu (exclusiv până la cota 828-8 km sud-est Furu Mare), înaintând treptat pe acest front, trupele române prin Diviziile Corpurilor 7 și 8 Armată, pe măsură ce aceste unități vor sosi în regiunea respectivă. Aceste pozițiuni se vor organiza cât mai puternic în scopul ca Armata a 4-a să le apere cu îndârjire până la noi ordine. Îndată după executarea ordinului de față, Cartierul General al Armatei a 4-a Ruse se va muta la Focșani.

2) Armata a 4-a Rusă se va compune după cum urmează:

Corpul 4 Armată European

Corpul 4 Armată Siberian

Corpul 47 Armată

Corpul 3 Cavalerie

Corpul 6 Cavalerie

Divizia 3 Cazaci de Don

Unitățile acestei armate vor continua să întărească și să apere cu îndârjire sectoarele pe care le ocupă în prezent, până la ordine ulterioare.

3) Divizia 12 Cavalerie va constitui rezerva generală ce era la Focșani și împrejurimi. Mai intră în componența Armatei a 4 a Brigada 5 Călărași la Galați (care a făcut parte din Armata de Dobrogea) și erau numai subordonate:

Una baterie a.a.

Una secție T.F.F.

Batalionul Pontoneri râuri, având de construit două poduri la Glucet – Brăila și Isaccea. Escadroanele de aeroplane române și franceze

Ca linie de demarcație se stabilesc:

a) Între grupul armatei general Brussilov și Armata a II-a română linia Imacsfalva – râul Cașin – Onești – Codești – Răducănești , care intră inclusiv în zona Armatei a II-a.

b) Între Armata a II-a română și a 4-a rusă linia Mlejru – cota 828/8 km sud-est de înălțimea Furu Mare – Mărășești – Nicorești - Ciorăști- Bârlad – Videști – Gura Galbenă, care intră inclusiv în zona Armatei a 4-a ruse.

c) Între Armata a 4-a și a 6-a ruse linia Tăbărăști – Bălăceanu – Balta Albă – Guleanca – Nămolosa – Oancea – Lunca – Vulmianskaia, toate aceste puncte intră în zona Armatei a 4-a aflată la Bălăceanu și Oancea, care intră în zona Armatei a 6-a .

d) Linia de despărțire în zonele de operațiuni și zonele de etapă ale armatelor pe întreg frontul era următoarea: Răducăneni – râul Cogilanic – lacul Conduratu.

e) Regiunea Bârlad – Zorleni – Dealul Mare rămâne la dispoziția grupului armatelor ruso-române. În același timp, întreg teritoriul național se va declara zonă militară.

Sursa: A.M.R., fond M.C.G.R., dosar 83/1916, f. 82.

VI

Telegrama nr. 2416 a Marelui Cartier General Român din 11/24 decembrie 1916 către Grupul Râmnic.

Cu începere de mâine 12-12, ora 6 a.m. diviziile imperiale ruse Zamukskaia și Tuzemna intră în componența Grupului Râmnic.

Dispuneți a forma detașamente mai tari, susținute de unități de infanterie cu mitraliere pentru a fi împinse mult pe frontul grupului și a căuta să neliniștească pe flancuri grupele inamice deja semnalate și eventual coloane ce s-ar mai putea semna.

Generalului Al. Averescu

Sursa: A.M.R., fond M.C.G.R., dosar 208/1916, f.417.

VII

Directiva operativă nr. 2519 din 12 decembrie 1916 a generalului Al. Averescu către generalul Krâmov.

De acord cu Comandamentul Armatei a 4-a ruse, Diviziile Usuriskaia, Tuzemna și Zaaurskaia vor constitui un grup de cavalerie sub comanda dumneavoastră.

Zona de operațiune a acestui grup va fi la nord de linia cota 1372 – Spulberu – Nera și la sud de linia Furu Mare – Vintileasca – Lacul lui Baban. Acest grup de cavalerie rămâne la dispoziția mea și în consecință sunteți dator a lua imediat legătura cu mine. Misiunea cu care sunteți însărcinat este de a umple golul între dreapta Grupului Râmnicu Sărat (Divizia a 3-a) și stânga Grupului Vrancea (Divizia a 12 a de Cavalerie rusă). Detalii asupra situației vă vor fi date de căpitanul de Stat Major Lastoskin care are această însărcinare.

Orice mișcare a grupului înapoi va avea loc numai după un ordin prealabil al armatei.

Comandantul Armatei a II-a române
General (ss) Al. Averescu

Sursa: A.M.R., fond M.C.G.R., dosar 208/1916, f. 421.

VIII

Telegrama nr. 258 de la Marele Cartier General Român din 14 decembrie 1916 către Armata a II-a.

Urmarea telegramei 240

Conform ordinului Domnului Comandant al Armatei a 2-a o nouă linie de întăriri va urma punctele următoare:

De la Năruja – malul drept al Zăbalei – Dealul Dumbrava – Dealul Bosancilor – satul Coza legându-se cu fortificațiile existente la Piatra, nord de satul Coza – fața Schitului (cota 797), cota 1359 sud-est de vârful Clăbuc, fața Coarnelor (cota 1151) de unde se va lega și lucrările (existente) ceea ce execută în prezent trupele rusești.

Din cauza situației se va lucra cu toată activitatea sectorului: Năruja – nord – satul Coza, iar în celelalte sectoare se vor face recunoașteri pe pozițiile ce se vor putea, iar lucrările vor începe când situațiunea va fi schimbată.

General (ss) Văleanu
Nr. 258
14 decembrie 1916, ora 6,30 p.m.

Sursa: A.M.R., fond M.C.G.R., dosar 28/1916, f. 599.

IX

Telegrama nr. 2989 din 14 decembrie 1916 a generalului Al. Averescu către Marele Cartier General.

Majestății Sale Regelui

Intrare Nr. 2989
14 decembrie 1916

Marele Cartier General
Secția Operații

Pe tot frontul atacuri din care unele cu rezultate favorabile pentru inamic.

La Divizia a 15-a în care trupele noastre au fost înlocuite cu trupe rusești, inamicul a pus în debandadă pe acestea din urmă.

2 batalioane ale noastre care se mai găsesc la îndemână, intervenind, au putut să oprească pe inamic, care însă a rămas stăpân pe poziții la Cernica. La Brigda 7 Mixtă trupele române se mențin pe pozițiile pe care s-au retras ieri. De asemenea, Divizia a 12-a de Cavalerie rusă menține pozițiile sale.

Gara Putna reluată de noi în timpul zilei a fost către seară iarăși pierdută. Am dispus a se intra în acest sector cu Brigada 5 Călărași sosită de la Focșani și cu 3 batalioane din Divizia a 15-a. Când se va limpezi situația acestor divizii voi mai lua trupe necesare pentru a îndruma o acțiune ofensivă în scopul de a respinge pe inamic sub vechile lui poziții.

La Grupul Rm. Sărat prin retragerea nejustificată, dezordonată a diviziilor rusești Tezemna și Zaamurskaia, dreapta Diviziei a 3-a rămas în aer, am dispus a se transporta chiar în noaptea aceasta întăriri de la Divizia a 12-a pentru restabilirea frontului în această parte. Stânga Diviziei a 6-a amestecată cu Divizia a 34 a rusă, precum și frontul Diviziei a 15-a ruse au fost atacate viguros și respinse până pe linia Budrea cota 422 - cota 204 - cota 131 - Cuculeasa. Comandamentul rus a dispus întărirea noii linii. Starea de lucruri la Divizia a 6-a română în sectorul căreia se găsesc intercalate trupe ruse este pentru moment incredibilă din cauza slăbiciunii Corpului 7 Armată rus care nu are nici o divizie completă pe front.

Ar fi bine să se dea o altă destinație diviziilor de cavalerie ruse care se găsesec pe frontul Grupului Rm. Sărat, căci neajunsurile care produc covârșesc foloasele aduse. Nu se poate spune același lucru de Divizia a 12-a regulată rusă, care procedând metodic și judicios a contribuit în mod vădit la înfrângerea înaintării inamicului în sectorul Vrancea.

General Al. Averescu

Sursa: A.M.R., fond M.C.G.R., dosar 28/1916, f. 154.

X

Telegrama cifrată nr. 4061 a Marelui Cartier General Român, Secția Operații din 14/15 decembrie 1916.

Către Armata a 2-a

1. În urma presiunii inamicului, Armata a 4-a rusă se retrage la nord de Rm. Sărat pe frontul Oratea cota 133 – Știubeiul – Budul – Balta Albă, pe care am intenția a rezista.

2. Dreapta Armatei a 4-a rusă va fi la Oratea. Pentru coordonarea operațiunilor, Armata a 2-a va ocupa cu centru și aripa stângă frontul determinat de linia Nereju – Poana – Bursucu – cota 933 – Dealul Oilor – cota 784 – Fundul Peleticului – cota 685 – Dealul Lăstuni – Tăbăcari – Oratea (exclusiv).

Din Ordin,
Șef de Stat Major General al Armatei
General de divizie adj. (ss) Prezan

Sursa: A.M.R., fond M.C.G.R., dosar 28/1916, f. 155.

XI

Ordinul de operații nr. 27 al Marelui Cartier General Român Eșalonul I către Armata a II-a din 15/27 decembrie 1916.

Comandamentului General Rus și Comandamentului General al etapelor.

1. În noaptea de 15/16 armata rusă se va retrage pentru a ocupa frontul Tâmboiști – Sihlea – Bogza – Slobozia – Sutești.

2. Pentru coordonarea acțiunilor Grupului Râmnic trebuie să se continue retragerea către nord-est.

3. În dimineața zilei de 16, Armata a 2-a va trebui să se găsească pe frontul cota 1169 – Plaiul Clăbuc – Herăstrău – Nereju – Dealul Comarului – Dealul Lung – Dealul Colibelor – Lacul lui Baban – înălțimile de la nord-est pâraul Slănicului – Tâmboiști (exclusiv).

4. Pe acest front, Armata a 2-a va ocupa cea mai bună poziție de rezistență pe care se va întări.

5. Misiunea armatei este de a opri cu orice preț înaintarea inamicului. În acest scop se vor păstra cât mai multe trupe de rezervă, cu ajutorul lor se vor ataca neconținut coloanele inamice.

6. Linia de demarcație:

a. Între armatele a 2-a și a 2-a rusă este aceea ordonată cu nr. 3917 din 10 decembrie 1916 (copie de pe ordinul nr. 3915 dat de Divizia a 15-a).

b. Între armatele a 2-a și a 4-a rusă va trece prin Tâmboiști – Purcelești – Mărășești – Bârlad, toate aparțin Armatei a 4-a ruse.

7. Cartierul Armatei va fi ales de Comandamenți, raportat la Marele Cartier General.

Din înalt Ordin

Şef de Stat Major general de Divizie

Adj. (ss) C. Prezan Nr. 27, ora 7,40 seara

Sursa: A.M.R., fond M.C.G.R., dosar 28/1916, f. 601.

XII

Raportul nr. 2590 privind situația Armatei a II-a la 17 decembrie 1916 înaintat Marelui Cartier General Român.

1. Divizia a 15-a Inamicul a atacat violent pe tot frontul Măgura – Cașin – Buciesul – Dealul Strehăia. Atac mai înverșunat la aripa dreaptă între coarnele Măgura și Măgura Cașinului. Trupele noastre își mențin încă pozițiile. Divizia a 15-a ne informează că aripa stângă a Diviziei a 14-a ruse, de asemenea puternic atacată, a cedat și se va găsi astă-seară pe Dealul Cașinului.

2. Grupul general baron Mannerheim. Atacul de azi al Brigăzii a 7-a Mixte a avut ca rezultat pe lângă prizonieri izolați și o companie întregă de mitraliere. Din cauza retragerii trupelor din stânga, succesul nu a putut fi decât desăvârșit. Către seară comandantul Brigăzii a comandat retragerea, aducându-și grosul în regiunea Vidra, cu ariergardele la Negrișteți – Păulești – Paltin. Nu

se cunoaște precis situația Brigăzii a 5-a și a Brigăzii Sturdza (Negrilești cota 896).

3. Grupul Râmnic. Divizia a 12-a , Brigada a 24-a Infanterie (sectorul din stânga) atacate de forțe covârșitoare, a fost silită să se retragă de pe poziții spre Odobeasca. La ora 4,30 p.m. s-au trimis trupele din rezerva diviziei și una brigadă din Divizia a 3-a pentru a stăvili înaintarea inamicului și a restabili frontul. Nu se cunoaște rezultatul acțiunii. Divizia a 7-a, inamicul a încercat să întoarcă pozițiile acestea atacând în direcția Plopul. Intervenind repede, rezervele Diviziei a 7-a, trupele noastre și-au menținut de asemenea pozițiile, respingând atacurile inamice.

Divizia a 6-a Infanterie și Brigada a 11-a Infanterie au fost respinse din pozițiile lor și s-au retras spre Dragosloveni. Aceasta a antrenat și retragerea Diviziei a 12-a.

Batalioanele rusești trimise în ajutorul Diviziei a 6-a încă nu au intervenit în luptă la ora 4,30 p.m.

Din Ordin

Șeful de Stat Major al Armatei
a II a general (ss) Mărdărescu

Nr. 250 , Focșani

din 17 decembrie 1916
ora 8,30 seara

Sursa: A.M.R., fond M.C.G.R., dosar 56/1916, f. 163.

XIII

Ordinul de operații nr. 712 semnat de generalul rus Saharov și înaintat la 17 decembrie 1916 generalului Al. Averescu.

În noaptea de 17/18 decembrie 1916, trupele de pe front vor continua să se retragă în modul următor:

1. Armata a 2-a română va ocupa linia de la stânga Armatei a 9-a ruse, până la satul Urechești (inclusiv), unde se va fortifica.

2. Armata a 4-a rusă va ocupa linia Urechești (exclusiv) – Bordești – râul Râmnicului până la Botești (inclusiv), unde se va fortifica.

3. Armata a 3-a va rămâne pe linia Botești (exclusiv) – Măicănești – Tichilești, unde se va fortifica. Pozițiile în Dobrogea se vor menține în mod solid.

4. Retragera se va executa în completă liniște și pe cât posibil sub acoperirea perdelelor de cavalerie.

5. Linia de demarcație între Armata a 2-a română și a 4-a rusă Tâmboiști – Urechești – Odobești – Mărășești, toate punctele pentru Armata a 4-a inclus, fără Urechești, care aparține Armatei a 2-a română. Celelalte linii de

demarcație rămân cele precedente. În timpul retragerii se va ține cea mai strânsă legătură.

6. Telegrafiați de primirea acestui ordin.

Generalul (ss) Saharov

Nr. 712, Bârlad, 17-12-1916

Sursa: A.M.R., fond M.C.G.R., dosar 208/1916, f. 435.

XIV

Ordinul de operații nr. 2552 din 17 decembrie 1916 al generalului Al. Averescu către Grupul general Krâmov.

Dreapta grupului Râmnic se va retrage în noaptea aceasta pe Dealul Lung (sud-vest Odobești), iar stânga Diviziei a 12-a rusă va continua a se retrage la Nereju.

Vă rog să binevoiți a supraveghea acest interval, împiedicând detașamentele inamică de a se infiltra prin el.

General (ss.) Al. Averescu

Sursa: A.M.R., fond M.C.G.R., dosar 208/1916, f. 427.

XV

Ordinul de operații nr. 2553 din 17 decembrie 1916 al generalului Al. Averescu către trupele din subordine.

La primirea ordinului de față se va începe retragerea grupului pe linia Dealul Lung – Lacul lui Baban – Tâmboiști. Trupele se vor dispune pe noua poziție, începând de la stânga, în modul următor:

- Divizia a 6-a în sectorul Tâmboiști exclusiv.
- Divizia a 7-a în sectorul Gura Căliței – Dealul Roșca.
- Divizia a 12-a în sectorul Dealul Roșca – Dealul Lung.
- Diviziile 1 și a 3-a în rezervă la Podul Lacului și Odobeasca.

Trupele se vor întări pe noile poziții, care vor fi apărate până la noi ordine. Inamicul va fi oprit prin rezistență pe poziție, precum și contraatacuri cu coloane mobile.

General (ss) Averescu

Sursa: A.M.R., fond M.C.G.R., dosar 208/1916, f. 425.

XVI

Ordinul de operații nr. 2554 din 17 decembrie 1916 al generalului Al. Averescu către Corpul II Armată.

Ordinului de operații nr. 2553 din seara aceasta i se aduc următoarele modificări:

1. Divizia a 6-a rămâne mai departe sub ordinele Corpului 7 Armată rus.
2. Stânga Diviziei a 7-a se va întinde până la Izvorul Ciucurelului inclusiv (100 m sud Bordești).
3. Divizia 1 va veni la Palanca în loc de Podul Lacului pentru a fi în măsură să susțină Corpul 7 Armată rus în caz de nevoie.

Comandantul Armatei a 2-a
General (ss.) Averescu

Sursa: A.M.R., fond M.C.G.R., dosar 208/1916, f. 427.

FURU MARE FORTIFIED LINES
- RACOVIȚENI - VIZIRU. RÂMNIC BATTLE FROM 1916
(DOCUMENTARY CONTRIBUTIONS)

Abstract

The author presents the circumstances surrounding the building of the fortified line Furu Mare - Racovițeni - Viziru, focusing on its strategic defense role. He shows how this line was built, showing its military weaknesses: the fact that large networks of barbed wire were not installed everywhere, that trenches were not well defended. Second and third lines were only at the beginning. The signatory of the study presents the second part of a large number of documents from military orders to exemplify those stated. At the end of the material, the author insists upon the Râmnic battle, showing its decisive character on keeping southern Moldova.